

Høring om Østberg-utvalgets innstilling

NOU 2010:7 Mangfold og mestring

Randaberg kommune

Følgende kapitler blir kommentert:

Kap 1 Generelle kommentarer

Kap 4 Minoritetsspråklige elever og betydningen av sosial bakgrunn

Kap 5 Den språklige situasjonen

Kap 6 Opplæringssektoren – Styring, økonomi og organisering

Kap 7 Barnehage og andre tilbud i førskolealder

Kap. 8 Minoritetsspråklige elever i grunnskolen

Kap. 9 Minoritetsspråklige elever i videregående skole.

Kap. 10 Innføringstilbud for nyankomne elever

Kap. 14 Overganger mellom opplæringssystemenes nivåer

Kap. 20 Kompetanse

Kap. 21 Økonomiske og administrative konsekvenser

1. Generelle kommentarer

Det er gledelig og nødvendig at det settes større fokus på minoritetsspråkliges opplærings situasjon og tilbud. Dette blir viktig i forhold til at praksis i størst mulig grad kan utøves i henhold til hva forskningen viser er fornuftig og hensiktsmessig. Tar en i betraktning at det tar 5-7 år å lære et andrespråk så godt at det fungerer som et fullverdig opplærings språk , støtter Randaberg kommune derfor utvalgets vurderinger i forhold til at den nye lærerplanen i grunnleggende norsk gjøres obligatorisk, at elever skal fortsatt kunne gis særskilt språkopplæring etter at de er overført til ordinær læreplan, at lærere bør ha kompetanse i norsk som andrespråk, og at det bør vurderes om det er tatt tilstrekkelig hensyn til ressursbehovet knyttet til

minoritetsspråklige barn, unge og voksne. Det siste punktet vurderes som særlig viktig.

4. Minoritetsspråklige elever og betydningen av sosial bakgrunn

Det finnes ulike teorier om hva som ligger til grunn for minoritetsspråklige elevers ulike skoleprestasjoner og valg av utdanning. Forskning viser at foreldres utdanningsnivå er en variabel for dette. Østbergutvalget legger til grunn at både sosial bakgrunn og språk har betydning for ulikheter i læringsutbytte mellom majoritets – og minoritetsspråklige elever. Randaberg kommune støtter derfor utvalgets vurdering om at det både må settes inn tiltak som kan kompensere for sosial bakgrunn og tiltak som styrker språkferdighetene. Kommunen støtter i særdeleshet tiltak som kan tas i bruk overfor elever som kommer seint i skoleløpet gjennom regelverket, jfr opplæringsloven § 4A-1 om rett til grunnskoleopplæring for voksne.

5 Den språklige situasjonen

Randaberg kommune støtter vurderingen om at økt bruk av opplæring gjennom førstespråket må få en større plass i skolen, da det vil bidra til læring av andrespråket. Randaberg kommune støtter derfor utvalgets forslag, og da særlig gjennom økt bruk av tospråklig fagopplæring.

6 Opplæringssektoren – Styring, økonomi og organisering

Randaberg kommune støtter utvalgets vurderinger om at kostnadsnøkkelen for grunnskolen gjennomgås på nytt med ekstra fokus på ressursbruken knyttet til opplæring av minoritetsspråklige barn og unge.

7 Barnehage og andre tilbud i førskolealder

Småbarnsalderen har stor betydning for senere læring og språkutvikling. Gode pedagogiske tilbud før skolealder har i tillegg til å være en verdi for barna i seg selv, også positive effekter for læring og utvikling senere i skoleløpet. Ved siden av hjemmet er barnehagen den viktigste arena for språkstimulering i småbarnsalderen.

20 timer gratis tid

Randaberg kommune støtter tiltak for å øke minoritetsspråklige barns deltakelse i barnehage. Faglig sett kan det være gode grunner for at det innføres gratis tid tilsvarende 20 timer i uken for alle barn i barnehagen. Om dette skulle bli et resultat, forutsettes det at kommunene får full økonomisk kompensasjon.

Kontantstøtte/inntektsutjevning

Utvalget påpeker at kontantstøtte kan bety mye for en del familiers valg av omsorgsform for de minste barna. Utvalget erkjenner at kontantstøtte kan ha stor betydning for mange familiers inntekt. Randaberg kommune støtter arbeid med å finne inntektsutjevnerende virkemidler for disse familiene slik at det ikke hindrer barnehagedeltagelse.

Åpne barnehager

Utvalget foreslår at alle kommuner skal forplikte seg til å tilby åpen barnehage. Åpne barnehager som tilbud kan være et godt tiltak i forhold til denne gruppen barn. Utfordringen ligger i om små og mellomstore kommuner har stor nok etterspørsel etter slike tilbud. Randaberg kommune støtter dermed ikke forslaget om at dette skal være en lovbestemt forpliktelse.

Barnehagens personal

Utvalget mener at flere pedagoger i barnehagen vil bidra til økt kvalitet i barnehagens tilbud. Utvalget foreslår at en mer ambisiøs pedagognorm innføres i barnehagen. Det er i dag stor mangel på pedagoger og et slikt ambisiøst forslag er noe urealistisk på det nåværende tidspunkt. Randaberg kommune ber også om at de økonomiske konsekvensene for dette forslaget utredes i forhold til behov for styrking av statstøtte.

Det er også Randaberg kommunes mening at det også vurderes om det er tjenlig for kvaliteten i barnehage med ulike utdanninger i tillegg til førskolelærere som spesialpedagoger og barnevernspedagoger.

Kartlegging

Randaberg kommune støtter forslaget om at det må utvikles tjenlige språkkartleggingsverktøy for barn med annet morsmål enn norsk.

Foreldresamarbeid

Randaberg kommune støtter utvalget i at et godt foreldresamarbeid har betydning for utvikling av morsmålet. Utvalget forslår at det i alle kommuner bør være tilbud om veiledningskurs ICDP(Internasjonal Child Development Program). Randaberg kommune støtter forslaget.

8 Minoritetsspråklige elever i grunnskolen

Når det gjelder bruk av Læreplan i grunnleggende norsk, støtter Randaberg kommune mindretallet som mener bruk av læreplanen bør være obligatorisk dersom eleven har et enkeltvedtak etter §2-8. Kommunen finner det merkelig at elever med enkeltvedtak etter opplæringsloven, og der det foreligger læreplan til bruk, ikke får opplæring etter denne dersom skolen har valgt å ikke bruke denne. Det virker urimelig at det skal være opp til den enkelte skole om eleven skal få bruke læreplanen eller ikke. I tillegg støtter kommunen mindretallet i at det ikke er meningsfullt at enkeltlærere skal sitte å

utarbeide individuelle planer når det finnes en allerede utarbeidet plan for dette faget. Det er viktig å merke seg at Læreplan i grunnleggende norsk henger nøye sammen med et forskningsbasert rammeverk for opplæring i andrespråk utarbeidet av Det europeiske språkrådet (Commen European Framework of Reference for Languages). Altså en læreplan med solid forankring. Det samme gjelder kartleggingsverktøyet. Lærere bør bruke tid på å sette seg inn i det som allerede foreligger i stedet for å bruke tid på å lage egne planer og kartleggingsverktøy.

For minoritetsspråklige elever som kommer i løpet av skolesløpet er det viktig at §2-8 gir muligheter for tilpasninger av fag og timefordeling. Der er essensielt at opplæringen i norsk etter §2-8 innebærer en opplæring i **språket** norsk, og ikke begrenses til opplæring i faget norsk. Dette gjelder særlig for elever på ungdomstrinnet som ligger på nivå 1 og deler av nivå 2 jfr Læreplan i grunnleggende norsk.

9 Minoritetsspråklige elever i videregående skole.

Randaberg kommune støtter alternative eksamener som kan gi studiekompetanse og fullstendig vitnemål.

I tillegg støtter kommunen forslag om at :

- minoritetsspråklige elever som har språklige behov , skal tilbys et år i innføringsklasse innen de går over til Vg1.
- Minoritetsspråklige elever som har språklige behov , skal kunne velge å ta Vg1 over to år.

10 Innføringstilbud for nyankomne elever

Randaberg kommune støtter utvalgets anbefaling om at det bør gis innføringstilbud til nyankomne elever i en avgrenset periode. Dette fordrer lovendring i opplæringsloven §2-8 i forhold til å kunne gi opplæring i grunnleggende norsk og tospråklig fagopplæring ved en annen skole enn elevens hjemmeskole. Her bør det være anledning til å tilpasse en modell som passer for den enkelte kommune med tanke på om tilbudet skal organiseres med innføringsklasser på elevens hjemmeskole, egen innføringskole, eller innføringsgruppe på eksisterende skole i kommunen.

Videre støtter kommunen utvalgets vurdering for elever som kommer seint i skoleløpet, og med lite skolegang fra før, (ungdtr) at det er nødvendig med tilbud om grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 4A-1 for ungdom. Dette krever endring/tillegg i opplæringsloven § 2-1. Utvalgets vurdering og forslag om dette støttes.

14 Overganger mellom opplæringssystemenes nivåer

Randaberg kommune støtter utvalgets innstilling om at det sikres overgangsrutiner mellom barnehage/skole, overgang til ungdomstrinn, og overgang til videregående, slik at det gir god sammenheng mellom de ulike nivåene.

20 Kompetanse

Det er viktig at lærere og andre som jobber med minoritetsspråklige barn og unge har god kompetanse for å imøtekomme minoritetsspråkliges utfordringer i skolen. Det bør gis kompetanse om flerspråklige og flerkulturelle perspektiver, samt kulturelt mangfold i lærerutdanningen, men og som etter eller videreutdanning. Randaberg kommune støtter utvalgets vurdering om å styrke kompetanse i alle ledd.

Undersøkelser viser at altfor få har kompetanse angående problemstillinger rundt minoritetsspråklige. Videre vil det ha stor betydning at skolene har god kompetanse i forhold til betydningen av morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

21 Økonomiske og administrative konsekvenser

Utvalgets forslag til forbedret opplæring av minoritetsspråklige vil utvilsomt ha økonomiske konsekvenser for kommunene, avhengig av eventuelle regelendringer. Utvalget har blant annet foreslått at elever skal kunne gis fortsatt språkopplæring i norsk også etter at de er overført til ordinær opplæring. Dette forslaget innebærer økte utgifter for kommunen, som ikke uten videre vil kunne bli imøtekommet innenfor eksisterende rammer.

Utvalget har skissert mange og forbedrede tiltak i forhold til opplæring av minoritetsspråklige, og Randaberg kommune ser at flere av forslagene på lengre sikt vil ha samfunnsmessige gevinster totalt sett. Når det er sagt vil det være nødvendig å presisere at mange av tiltakene som er skissert fra utvalget må bli kompensert for å settes i verk.